

INHOUDSTAFEL

VOORWOORD	V
------------------	----------

HOOFDSTUK 1: KORTE VOORGESCHIEDENIS	
<i>Raf DE RYCKE</i>	1

I. Periode 1850 tot de vernieuwde wet van 2023	1
II. Aanzet tot een herziening van de basiswet	2
III. Krachtlijnen van het eindrapport van de werkgroep	3
IV. Belangrijkste wijzigingen	5
V. Enkele cijfers	7

HOOFDSTUK 2: BESCHERMENDE MAATREGEL VAN AAN- VRAAG TOT BEÏNDIGING (= VERLOOP VAN HET PROCES)	
<i>Raf DE RYCKE</i>	9

I. Een helikopterbeeld van de vernieuwde wet	9
1. Wat is een beschermende observatiemaatregel?	9
2. Wanneer kan iemand onder de toepassing vallen van een beschermende observatiemaatregel?	10
3. Wie kan een beschermende observatiemaatregel vragen?	10
4. Welke procedures zijn er?	11
5. Waar kan een beschermende observatiemaatregel worden uitgevoerd?	13
6. Over welke rechten beschikt de patiënt?	14
7. Wie moet worden geïnformeerd?	15
8. Hoe wordt het vervoer geregeld?	15
9. Hoelang duurt een beschermende observatiemaatregel?	15
10. Schematische voorstelling van de procedure inzake een beschermende observatiemaatregel	16
II. Aangepaste terminologie	17
III. Klinische evaluatie	17
1. Wat betekent deze nieuwe beschermende maatregel in de spoedprocedure?	17
2. Waar kan de klinische evaluatie gebeuren?	18

3.	Contactmogelijkheden	20
4.	Wat na de beëindiging van de klinische evaluatie?	20
IV.	De vrijwillige behandeling onder voorwaarden	22
1.	Over welke concrete voorwaarden gaat het?	24
2.	Wat omvat het behandelingsplan en wat indien de persoon met een psychiatrische aandoening de voorwaarden niet naleeft?	24
3.	Waar kan de vrijwillige behandeling onder voorwaarden worden uitgevoerd?	26
4.	Is de vrijwillige behandeling onder voorwaarden niet hetzelfde als de vroegere nazorg?	27
V.	Invulling van het begrip “residentiële instelling”	27
VI.	Verpleging in een familiale omgeving of een instelling	31
VII.	En wat met de categorie minderjarigen?	33
VIII.	Nieuwe locaties en termijnen	34

HOOFDSTUK 3. DE HERNIEUWDE WET BESCHERMENDE OBSERVATIEMAATREGELEN VANUIT PSYCHIATRISCH STANDPUNT
Kirsten CATTHOOR 37

I.	Voorwaarden in de wet om een beschermende opname te initiëren	37
1.	Psychiatrische aandoening	39
	<i>A. De huidige stand van de wetenschap</i>	44
	<i>B. Psychisch lijden</i>	46
	<i>C. Zelfverwaarlozing</i>	47
	<i>D. Behandelbaarheid</i>	49
	<i>E. Vermaatschappelijking van de geestelijke gezondheidszorg</i>	52
	<i>F. Wilsbekwaamheid</i>	53
2.	Gevaarscriterium	56
3.	Geen andere behandelingsmogelijkheid	58
II.	Omstandig geneeskundig verslag en andere vormen van door artsen verplichte verslaglegging	59
1.	Wanneer moet een omstandig geneeskundig verslag worden afgeleverd?	61
2.	Wanneer moet een omstandig verslag worden afgeleverd door een arts?	64
3.	Wanneer moet een andere vorm van verplichte verslaglegging gebeuren door een arts?	64
4.	Wie mag het verslag schrijven?	67

5.	Standaardmodel omstandig geneeskundig verslag	69
6.	Hoe moet de attesterend arts worden opgeleid?	75

HOOFDSTUK 4. ENKELE BELANGRIJKE ASPECTEN VAN DE PROCEDURE JURIDISCH ONTLEED 77

I. De gewone procedure 77 *Mieke VERLEYSEN*

1.	Inleiding	77
2.	Beschermingsmaatregelen	78
	<i>A. Beschermende observatiemaatregel in een residentiële instelling (art. 4 en art. 11)</i>	78
	<i>B. Vrijwillige behandeling onder voorwaarden (art. 4/2)</i>	80
	a. Voorwaarden	80
	b. Behandelingsplan	82
	c. Bedenkingen bij de vrijwillige behandeling onder voorwaarden	83
	d. Opvolgen voorwaarden	85
3.	Het instellen van een procedure bij verzoekschrift	86
	<i>A. Inleiding</i>	86
	<i>B. Wie kan een verzoekschrift neerleggen?</i>	86
	<i>C. Inhoud verzoekschrift</i>	86
	<i>D. Omstandig geneeskundig verslag</i>	87
4.	Bevoegdheid rechtbank (art. 6)	88
5.	Beschikking dagbepaling, kennisgeving verzoekschrift, tussenkomst advocaat en bewindvoerder, hoorzitting (art. 7)	88
	<i>A. Aanwijzing advocaat</i>	88
	<i>B. Beschikking dagbepaling</i>	88
	<i>C. Advocaat van de persoon met een psychiatrische aandoening heeft toegang tot het dossier, met inbegrip van het omstandig geneeskundig verslag</i>	89
	<i>D. Bijstand door arts-psychiater naar keuze</i>	89
	<i>E. Kennisgeving</i>	89
	<i>F. Hoorzitting</i>	89
6.	Vonnis en kennisgeving (art. 8)	91
	<i>A. Termijn</i>	91
	<i>B. Voorlopig vonnis</i>	91
	<i>C. Kennisgeving vonnis</i>	92
	<i>D. Tenuitvoerlegging vonnis</i>	94
7.	Duur van de beschermingsmaatregelen	94
	<i>A. Maximumtermijn van 40 dagen (art. 12)</i>	94
	<i>B. Verlenging van de beschermende observatiemaatregel (art. 13)</i>	95
	<i>C. Herziening (art. 14)</i>	96
8.	Wijziging van de beschermingsmaatregelen	97

<i>A. Vervanging van de beschermende observatiemaatregel door een vrijwillige behandeling onder voorwaarden (art. 16)</i>	97
<i>B. Vervanging van de vrijwillige behandeling onder voorwaarden door een beschermende observatiemaatregel (art. 17)</i>	98
9. Overbrenging naar een andere dienst (art. 18)	99
10. Einde van de beschermingsmaatregelen (art. 19 en art. 20)	100
11. Algemene bepalingen	101
<i>A. Kosten (art. 34)</i>	101
<i>B. Blijvende saisine (art. 35)</i>	101
12. Besluit	103
II. De spoedprocedure en het optreden van de procureur des Konings	
<i>Steven VANDROMME</i>	104
1. Spoedeisende gevallen	104
2. De bevoegde procureur des Konings	105
3. Ambtshalve of op schriftelijk verzoek van een belanghebbende	105
<i>A. Ambtshalve optreden van de procureur des Konings</i>	105
a. Kennisname door de procureur des Konings	105
b. Tussenkoms van de politiediensten	107
c. Vrijheidsberoving	107
d. Schriftelijk advies van de gevorderde arts	108
<i>B. Optreden op schriftelijk verzoek van een belanghebbende, dat vergezeld is van een omstandig geneeskundig verslag</i>	109
a. Er is reeds een omstandig geneeskundig verslag	109
b. Schriftelijk verzoek van een belanghebbende	110
4. Beschermingsmaatregelen waartoe de procureur des Konings kan beslissen	111
<i>A. Problematiek onder de oude versie van de wet</i>	111
<i>B. Klinische evaluatie</i>	111
a. Begrip (art. 9, § 2, vijfde lid)	111
b. Voorwaarden (art. 9, § 2, tweede lid)	111
c. Duur van de klinische evaluatie (art. 9, § 2, derde lid)	112
d. De instelling waar de klinische evaluatie plaatsvindt (art. 9, § 2, eerste lid)	113
e. Kennisgeving van de beslissing tot klinische evaluatie (art. 9, § 2, vierde lid)	114
f. Aanstelling van een advocaat	115
g. Vroegtijdige beëindiging van de klinische evaluatie (art. 9, § 2, zesde lid)	115
h. Facultatief karakter van de klinische evaluatie	115
i. Omstandig geneeskundig verslag bij het einde van de klinische evaluatie (art. 9, § 2, vijfde lid)	116
j. Opvolging van de termijnen	116
<i>C. De eigenlijke beschermingsmaatregelen</i>	117
a. Termijn om deze beslissing te nemen	117

b. De beschermende observatiemaatregel (art. 9, § 3, eerste lid, 1°)	117
c. De vrijwillige behandeling onder voorwaarden (art. 9, § 3, eerste lid, 2°)	119
5. Het verdere verloop van de spoedprocedure	121
A. Administratieve termijn van 24 uur	121
B. Kennisgeving aan de rechter en indienen van een verzoekschrift (art. 9, § 3, tweede lid)	122
C. Kennisgeving aan de persoon met een psychiatrische aandoening (art. 9, § 3, derde lid)	123
D. Kennisgeving aan de echtgenoot, de partner, de inwonende gezinsleden, de andere ouder van een minderjarig kind (art. 9, § 3, vierde lid)	124
E. Kennisgeving aan de directeur van de residentiële instelling (art. 9, § 3, zesde lid) + uitvoering van de beschermende observatiemaatregel	125
F. Verwijzing naar de regels van de gewone procedure	125
6. Vroegtijdige beëindiging van de beschermingsmaatregel door de procureur des Konings of de arts	126
7. Tenuitvoerlegging van het vonnis van de rechter	127
A. Tenuitvoerlegging van het vonnis in de spoedprocedure	127
B. Tenuitvoerlegging van het vonnis in de gewone procedure	127
8. Duur van de beschermingsmaatregelen	128
9. Wijziging van de beschermingsmaatregel	129
A. Vervanging van de beschermende observatiemaatregel door een vrijwillige behandeling onder voorwaarden (art. 16)	129
B. Vervanging van de vrijwillige behandeling onder voorwaarden door een beschermende observatiemaatregel (art. 17)	129
10. Ontvluchting	131
11. Samenloop met strafbare feiten	133
12. Toezicht op de residentiële instellingen (art. 33)	135
13. Strafbepalingen in de Wet van 26 juni 1990	136

HOOFDSTUK 5. ENKELE BEKOMMERNISSEN EN AAN- DACHTSPUNTEN

139

I. Specifieke juridische aspecten

Jan VANDE MOORTELE

139

1. De toepassing van de wet betreffende de rechten van de patiënt binnen de wet inzake de bescherming opgelegd aan een persoon met een psychiatrische aandoening	139
A. Welke zijn nu de zorgverleners die de Patiëntenrechtenwet moeten toepassen?	140
B. Wat is nu gezondheidszorg?	140
C. Welke zijn de rechten van de patiënt?	140
D. De vrije keuze van de beroepsbeoefenaar	141

<i>E. Het belangrijk onderscheid tussen wilsbekwame en wilsonbekwame patiënten</i>	142
<i>F. De wilsbekwame patiënt</i>	143
<i>G. De wilsonbekwame patiënt</i>	144
a. De contractuele vertegenwoordiger	145
b. De bewindvoerder over de persoon	146
c. Cascadesysteem van familieleden	147
2. De dwangbehandeling en de medicatietoediening binnen de wet	148
<i>A. Kan dan de behandeling of de medicatietoediening onder dwang gebeuren?</i>	150
<i>B. De vrijheidsbeperking (op medische grond)</i>	150
3. De geheimhoudingsplicht	153
4. De GDPR-regeling	155
<i>A. Verwerken van gezondheidsgegevens</i>	156
<i>B. Verwerking niet met het doel van gezondheidszorg</i>	157
<i>C. Suggestie</i>	159
5. De aansprakelijkheid	160
<i>A. De burgerlijke aansprakelijkheid</i>	160
<i>B. Aansprakelijkheid voor andermans daden</i>	161
<i>C. Aansprakelijkheid voor eigen daden</i>	162
<i>D. De strafrechtelijke aansprakelijkheid</i>	163
II. Psychiatrie en de maatschappij	
<i>Kirsten CATTHOOR</i>	165
1. Interpretatie van het begrip psychiatrische aandoening	165
2. Internering <i>versus</i> beschermende observatiemaatregel	166
3. De illusie van beheersbaarheid	168
III. De rechtspositie van familieleden van de beschermde persoon	
<i>Katrien DIDDEN</i>	171
1. Inleiding	171
2. Initiatiefrecht	173
<i>A. Een beschermingsmaatregel vragen</i>	173
<i>B. Een herziening of een beëindiging van een beschermingsmaatregel vragen</i>	174
3. Samenwerking	175
4. Hoorrecht	175
<i>A. Wie?</i>	175
<i>B. Voorwaardelijk</i>	176
<i>C. Niet absoluut</i>	176
<i>D. Andere familieleden?</i>	177
<i>E. Wanneer?</i>	178
5. Recht op informatie	178
<i>A. Bij het opstarten van de gewone procedure?</i>	178
<i>B. Spoedprocedure</i>	178

<i>C. Vonnis tot het al dan niet opleggen of verlengen van een maatregel</i>	179
<i>D. Uitgang – beroepsarbeid – ontluchting</i>	180
<i>E. Nieuwe arts bij vrijwillige behandeling onder voorwaarden</i>	181
<i>F. Vervanging van de beschermende observatiemaatregel door een vrijwillige behandeling onder voorwaarden</i>	181
<i>G. Vervanging van de vrijwillige behandeling onder voorwaarden door een beschermende observatiemaatregel</i>	181
<i>H. Overbrenging naar een andere dienst</i>	182
<i>I. Einde van de maatregel voor het verstrijken van de termijn</i>	182
6. Rechtsmiddelen?	183
7. Conclusie	183
IV. De gedwongen en beschermende opname: een politieel perspectief op de huidige manier van werken, en een blik op de toekomst <i>Samuel ZAKOWSKI</i>	185
1. Inleiding	185
2. Basisprincipes	188
<i>A. Eerste politieel contact en arrestatie</i>	188
<i>B. Beroepsgeheim en informatiedeling</i>	191
a. Noodtoestand	192
b. Casusoverleg in de zin van artikel 458ter van het Strafwetboek	193
3. De nieuwe wet	194
4. Een mogelijke weg voorwaarts, voor de politie en de medische wereld	196
5. Conclusie	197
V. Sector geestelijke gezondheidszorg en welzijn <i>Raf DE RYCKE</i>	198
1. Specifieke <i>unit</i> voor personen die niet in aanmerking komen voor behandeling	198
2. Wetenschappelijk onderzoek	199
3. Beveilgende context	199
4. Specifieke vorming voor de artsen voor het afleveren van een omstandig geneeskundig verslag	200
5. Register	201
6. Administratieve werklast voor de instellingen	202
7. Crisiskaart	204
8. Vergoeding artsen	205
9. Aanbod en personeelsomkadering van urgentie- en crisisbedden voor kinderen, jongeren en volwassenen	205
10. Samenwerking tussen de sector geestelijke gezondheidszorg en Justitie	206
VI. Ethische aandachtspunten bij de wet op de bescherming van de persoon met een psychiatrische aandoening <i>Axel LIÉGEOIS</i>	208

1.	Gedeelde besluitvorming	209
	<i>A. Beslissingsmodellen</i>	209
	<i>B. Besluitvorming bij de beschermingsmaatregelen</i>	211
2.	Beslissingsbekwaamheid	213
	<i>A. Criteria voor beslissingsbekwaamheid</i>	214
	<i>B. Evaluatie van beslissingsbekwaamheid</i>	216
3.	Gedwongen behandeling	218
	<i>A. Patiëntenrechten</i>	218
	<i>B. Criteria voor dwangmaatregelen</i>	219
4.	Grondhoudingen	222
	<i>A. Belang van grondhoudingen</i>	222
	<i>B. Kader van grondhoudingen</i>	223
5.	Besluit	226

HOOFDSTUK 6. TOEKOMSTREFLECTIES EN SLOTBESCHOUWINGEN

<i>Raf DE RYCKE</i>	227
---------------------	-----

BIBLIOGRAFIE	229
---------------------	-----

BIJLAGE	236
----------------	-----